

Copyright foto

Twijfel of afschaffing haalbaar is

Twee scenario's voor dierrechten

Per 1 januari 2015 houdt het stelsel van dierrechten op te bestaan. Tenminste, dat was de bedoeling bij de invoering van de wet op productierechten. Maar hoe dichterbij de datum van afschaffing komt, des te meer twijfel er bij varkenshouders is of dat wel haalbaar is.

Dierrechtenhandelaar Frans Evers gelooft niet dat dierrechten snel verleden tijd zijn. „De sector is altijd overtuigd geweest dat de dierrechten worden afgeschaft”, stelt de productierechtenspecialist, „maar naarmate we dichterbij het moment van afschaffing komen, zie je dat mensen steeds minder zeker zijn.” Hij heeft gezien hoe een aantal grote varkenshouders rechten heeft aangekocht om zich in te dekken. De prijs was historisch laag en zo konden zij zich voordelig verzekeren tegen een eventueel uitstel van de afschaffing. „Ook banken eisen van varkenshouders dat ze dierrechten meenemen in hun investeringsplannen. Dat zouden ze niet doen als het zo zeker was dat die rechten verdwijnen.”

In 2005 zijn de productierechten ingevoerd. De doelstelling was om de mestproductie te beperken en zo de druk op het milieu te verlichten. In de wet is een einddatum van 1 januari 2015 opgenomen. De gedachte was dat op die datum een evenwicht zou zijn bereikt in fosfaatbemesting. Maar volgens Evers is het nog maar de vraag of dat evenwicht er komt. De Mestwet die dat allemaal zou regelen, is nog niet aangenomen door de Tweede Kamer. Die wet is nog geïntroduceerd door Henk Bleker, maar ondertussen zijn we al een verkiezing en twee staatssecretarissen verder. De Kamer is van samenstelling veranderd en de meerderheden liggen anders. „Alleen de VVD en het CDA zijn - onder voorwaarden - voor het afschaffen van dierrechten”, meent Evers. „En misschien de PVV.”

Mestverwerking

Evers is niet de enige die hierover vragen heeft. Een collega van hem vraagt zich af hoe dat zit met de mestverwerking. „Tot nu toe is mestverwerking niet echt van de grond gekomen”, stelt de handelaar, die niet met name wil worden genoemd. „En bedrijven die nu met een installatie willen beginnen, moeten eerst een vergunning regelen, dan wachten tot bezwaarschriften van de omgeving zijn behandeld en tegen die tijd ben je alweer een paar jaar verder.” Ook NVM-vakgroepvoorzitter Agrarisch Vastgoed Arjan van der Waaij heeft zo zijn bedenkingen. „Een Nederlandse boer krijgt geen subsidie voor mestverwerking en dan is het nauwelijks rendabel te krijgen. In Duitsland zie je wel mestverwerkers, maar dat land subsidieert dat ook.” Als er rendement kan worden gemaakt, willen mensen wel investeren, denkt hij. „Maar nu zie je

dat ze hun geld liever in minder risicovolle projecten steken.”

Het nieuwe stelsel moet zich hebben bewezen als volwaardig alternatief voordat dierrechten kunnen worden afgeschaft. Dat is destijds per wet bepaald. Maar het is niet zeker of er tijd is om dat voor 1 januari 2015 te bewijzen.

„Bovendien moet nog een aantal andere zaken worden geregeld voordat de dierrechten kunnen verdwijnen”, meent Evers. Neem bijvoorbeeld het punt van kunstmestvervangers. Volgens het plan moet een deel van de te verwerken mest daarin worden omgezet.

„Maar dan bots je met regels van de Europese Unie”, weet Evers. Volgens de huidige regels mag die omzetting niet zomaar gebeuren.

Dus die regels moeten worden veranderd en daar is een regelwijziging voor nodig. Maar Nederland is volgens Evers het enige land dat problemen heeft met zijn mest en dus baat heeft bij die omzetting. Om de regels te veranderen, moeten andere landen Nederland deze oplossing gunnen. „Maar de afgelopen jaren is Nederland wel wat krediet kwijtgeraakt bij de rest van Europa”, meent Evers, „met zaken als het Polenmeldpunt, onze starre houding bij de kredietcrisis en onze weigerachtige opstelling om de Hedwigepolder onder water te zetten.” Al met al zijn veel vereisten voor het afschaffen van dierrechten nog niet bereikt. En het lijkt er nog niet op dat het in de komende tijd wel het geval is. Voorlopig blijft het dierrechtensstelsel dus nog wel bestaan.

‘Rechten worden afgeschaft’

„Het is nog maar een kwestie van tijd voordat dierrechten worden afgeschaft”, zegt Mark Heijmans. Een voorwaarde voor de afschaffing is dat boeren niet meer mest produceren dan ze kunnen afzetten. Volgens de mestexpert van LTO Nederland is de nieuwe mestwetgeving een belangrijke stap naar dit mestevenwicht. En die wetgeving komt er, zegt hij. Het heeft wat vertraging opgelopen door de verkiezingen, maar in maart of april kan het wetsvoorstel volgens Heijmans al de Tweede en Eerste Kamer zijn gepasseerd. De vraag is dan alleen of dit wetsvoorstel dan met terugwerkende kracht zal ingaan per 1 januari 2013, of een jaar later op 1 januari 2014. Heijmans is ervan overtuigd dat de meeste politieke partijen voor de nieuwe mestwetgeving zijn. Daarin wordt namelijk de verwerking van mest aangepakt, iets dat bij puur en alleen het aankopen van dierrechten niet het geval is.

Ook zonder nieuwe wetgeving kunnen de dierrechten worden afgeschaft, zolang er

maar een mestevenwicht wordt bereikt.

Maar de wetgeving, die verwerking verplicht stelt, is nodig om meerdere redenen: om de milieudruk te verlagen, om te zorgen dat alle boeren meedoen en om de structuur en aanvoer van de mestmarkt te veranderen. Zonder verplichte aanvoer zal er onvoldoende mest worden verwerkt tot kwaliteitsproducten. En de meeste politieke partijen beseffen dit volgens Heijmans maar al te goed.

Dubbel investeren

Het in werking treden van de nieuwe mestwet betekent niet dat dierrechten meteen verdwijnen. Maar varkenshouders zouden volgens Heijmans niet in een situatie terecht moeten willen komen waarin ze en in dierrechten moeten investeren en in mestverwerking. Dat is dubbelop. Daarom is het in het belang van de sector zelf, stelt hij, dat een mestevenwicht zo snel mogelijk wordt gerealiseerd. De mestspecialist benadrukt dat dit mestevenwicht bepaalt wanneer de dierrechten verdwijnen. Zaken als de manier van mestverwerking en -export bepalen enkel het prijsniveau van de mestafzet. Bij voldoende aanvoer kan uit mest namelijk een kunstmestvervanger worden gemaakt, zodat de stikstof in de mest wordt hergebruikt. Daarmee kan stikstof goedkoper worden afgezet in Nederland, stelt Heijmans (het fosfaat in de mest zal buiten de Nederlandse markt moeten worden afgezet). Om mest – en specifiek de stikstof daarin – „Dierrechten gaan verdwijnen”, herhaalt Heijmans. Wanneer precies, dat weet hij niet, dat ligt aan de sector. Maar het is in het belang van elke varkenshouder om die rechten zo snel mogelijk van tafel te krijgen. ■

Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Mestverwerking Nederlands probleem

om te zetten tot kunstmestvervanger moeten Europese regels worden veranderd. Omdat de mestverwerking specifiek een Nederlands probleem is, lijkt het erop dat die regelwijziging alleen gebeurt wanneer andere Europese landen ons dit gunnen. Maar volgens Mark Heijmans mestexpert LTO Nederland, valt dit wel mee. Andere landen hebben dan wel niet speciaal het probleem van Nederland, maar werken ook aan het sluitend maken van kringlopen. Een verandering van de Europese regels is daardoor ook in hun belang. Het Nederlandse kunstmestplan vervult daarbij een voorbeeldfunctie. En gaat dit alles niet door, dan betekent dat niet dat een mestevenwicht niet kan worden bereikt. Het gevolg is alleen dat mestafzet meer gaat kosten.